

بررسی تاثیر محافظه کاری حسابداری بر رابطه بین اعتماد به نفس بیش از حد مدیر عامل و نوسان بازده و بازده غیر عادی تجمعی سهام در شرکت‌های پذیرفته شده بورس اوراق بهادار تهران

معصومه داوودی^۱

امیر غفوریان شاگردی^{۲*}

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۰۹/۲۲ تاریخ چاپ: ۱۳۹۸/۰۹/۲۳

چکیده

پژوهش حاضر به بررسی تاثیر محافظه کاری حسابداری بر رابطه بین اعتماد به نفس بیش از حد مدیر عامل و نوسان بازده و بازده غیر عادی تجمعی سهام در شرکت‌های پذیرفته شده بورس اوراق بهادار تهران می‌پردازد. این پژوهش از نظر هدف، پژوهشی کاربردی و به لحاظ روش انجام پژوهش، توصیفی- همبستگی می‌باشد. جامعه آماری پژوهش شامل تمامی شرکت‌های پذیرفته در بورس اوراق بهادار تهران که پس از نمونه‌گیری، بالغ بر ۱۱۷ شرکت و در یک دوره زمانی ۷ ساله از سال ۱۳۹۰ الی ۱۳۹۶ است، می‌باشد. جهت اندازه گیری متغیر اعتماد به نفس بیش از حد مدیر عامل، مطابق با پژوهش احمد و دولمن (۲۰۱۳)، از معیار overinvit که مرتبط با سرمایه گذاری می‌باشد، استفاده شده است و جهت اندازه گیری متغیر نوسان بازده سهام، انحراف معیار بازده‌های واقعی سهام در ۵ سال گذشته بکار گرفته شده است. همچنین جهت اندازه گیری متغیر بازده تجمعی غیر عادی سهام نیز از تفاضل بین بازده واقعی سهم و بازده بازار استفاده شده است، در نهایت نیز جهت برآش متغیر محافظه کاری حسابداری از مدل خان و واتس استفاده گردیده است. روش آزمون فرضیات در مطالعه حاضر استفاده از رگرسیون معمولی چندگانه و با استفاده از نرم‌افزار Eviews نسخه ۹ بوده است. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که محافظه کاری حسابداری بر رابطه بین اعتماد به نفس بیش از حد مدیر عامل و نوسان بازده سهام تأثیر معناداری ندارد در حالی که محافظه کاری حسابداری بر رابطه بین اعتماد به نفس بیش از حد مدیر عامل و بازده غیر عادی تجمعی سهام تأثیر منفی و معناداری دارد.

وازگان کلیدی

محافظه کاری حسابداری، اعتماد به نفس بیش از حد مدیر عامل، نوسان بازده سهام، بازده غیر عادی تجمعی سهام، بورس اوراق بهادار تهران.

^۱ کارشناسی ارشد حسابداری، دانشکده مدیریت و حسابداری، گروه حسابداری، دانشگاه بین المللی امام رضا (ع)، مشهد، ایران.
(m.davoudi100@gmail.com)

^۲ استادیار دانشکده مدیریت و حسابداری، گروه حسابداری، دانشگاه بین المللی امام رضا (ع)، مشهد، ایران (نویسنده مسئول^{*}):
(ghafourian@imamreza.ac.ir)

۱. مقدمه

نوسان پذیری بازده سهام یکی از موضوعات بحث برانگیز مالی می باشد که در سال های اخیر مورد توجه پژوهشگران بازار سرمایه در بازار های نوظهور واقع شده است. علت این گرایش به ارتباط بین نوسان پذیری قیمت و به تبع آن بازده سهام شرکت ها و تأثیر آن بر عملکرد مالی شرکت ها و همچنین کل اقتصاد بر می گردد. از جهتی دیگر سودمندی مطالعه نوسان پذیری بازده سهام از طرف سرمایه گذاران به این خاطر است که آن ها نوسان پذیری بازده سهام را به عنوان معیاری از ریسک در نظر گرفته و همچنین خطی مشی گذاران بازار سرمایه می توانند از این معیار به عنوان ابزاری برای اندازه گیری میزان آسیب پذیری بازار سهام استفاده کنند (ظفر و همکاران^۱، ۲۰۰۸). به اعتقاد یورک^۲ (۲۰۰۴) بازار های کارا از نوسان پذیری غیرمنتظره تنفس دارند. زمانی که نوسان پذیری وجود داشته باشد بازارها به علامت بالا بدون ریسک واکنش نشان می دهند. صرف نظر از علت نوسان پذیری مدیران دو راه حل برای برخورد با آن دارند. یکی مقابله با علل ریشه ای و استفاده از کنترل مدیریتی برای کاهش یا حذف آن است که با این کار ریسک واقعی کاهش یافته و باعث کاهش هزینه سرمایه می شود. راه حل دیگر پنهان نمودن نوسان پذیری با استفاده از روش های مختلف حسابداری می باشد. حاصل این رویکرد صرفاً ثبات ظاهری است و ریسک عملیاتی واقعی تغییری پیدا نمی کند (داودی، ۱۳۹۷). از سویی دیگر همه روزه جریان قدرتمند و مداوم اطلاعات بسیار زیاد به بازار وجود دارد. به عنوان مثال اطلاعاتی مربوط به شرایط عمومی اقتصاد، بحران های بین المللی، سرمایه گذاری شرکت ها، کمبود مواد اولیه و اطلاعات از این قبیل که همه آن ها بر بازده اوراق بهادر تأثیر می گذارد. اگر بازار کارا باشد به محض دریافت این اطلاعات قیمت اوراق بهادر باید واکنش نشان داده و تعديل شود. واکنش معمولاً نمی تواند آنی باشد ولی فاصله بین دریافت اطلاعات و واکنش قیمت ها باید با روش ها و تکنیک های در دسترس برای دریافت و پردازش اطلاعات متناسب باشد. بعضی از بازار های سرمایه از کارایی لازم برخوردار نیستند. در این بازار ها اولاً اطلاعات به وفور و به سرعت در بازار پخش نمی شوند. ثانیاً قیمت اوراق بهادر نسبت به اطلاعات جدید بی تفاوت بوده و یا ممکن است عکس العمل قیمت اوراق بهادر نسبت به اطلاعات جدید بیشتر از حد مورد انتظار باشد. گاهی اوقات ممکن است بازار واکنش کمتری نسبت به یک یا چند رویداد نشان دهد. در این گونه بازار ها تحلیل گران قوی وجود ندارند که اطلاعات را دریافت و درست ارزیابی کرده و تصمیم بگیرند. بنابراین قیمت به درستی تعیین نمی شود از این رو کسی احساس امنیت نمی کند زیرا وی اطمینان ندارد قیمتی را که برای یک ورقه بهادر پرداخت یا دریافت می کند، عادلانه است. هدف سرمایه گذاران از سرمایه گذاری کسب سود و نهایتاً به حداکثر رساندن ثروتشان می باشد. از طرفی دیگر بسیاری از مطالعات روانشناسی بیانگر این است که مدیران ارشد شرکت ها در تصمیم گیری هایشان حتی بیش از سایرین مستعد تصمیم گیری های غیرعقلایی می باشند این افراد خود رأی بوده و خود از این اعتماد بیش از حد آگاه نیستند (کاهنمن و لوالو^۳، ۱۹۹۳؛ داودی، ۱۳۹۷). مدیرانی که اعتماد بیش از حد به خود دارند، اکثراً نسبت به تصمیم گیری های خود و نتایج آن ها به خصوص در زمینه تصمیمات سرمایه گذاری خوش بین می باشند (کوپر و همکاران^۴، ۱۹۸۸). مدیران شرکت ها در صورتی که دارای اعتماد بیش از حد باشند ممکن است در تصمیم گیری های خود به گونه ای عمل کنند که ارزش شرکت تنزل یافته و به خطر افتد (مل مندیر و تیت^۵،

¹ Zafar et al

² Yourk

³ Kahneman and Loualou

⁴ Copper et al

⁵ Malmandir and titi

۲۰۰۵ و ۲۰۰۸). زیرا مدیرانی که دارای اعتماد بیش از حد هستند مستعد اغراق و دست بالا گرفتن توانایی ها و عملکرد خود هستند، اما از طرف دیگر احتمال و میزان هزینه های آشفتگی مالی را دست کم می گیرند (توماک^۱، ۲۰۱۳). در همین راستا و از دیدگاه نظریه نمایندگی که حقوق و مزایای مدیران را به سود گزارش شده مرتبط میداند، مدیران انگیزه های قوی برای پنهان کردن اخبار بدی دارند که موجب کم شدن سود می شود. بنابراین، می توان محافظه کاری را ساز و کاری برای کنترل انگیزه های مدیران به منظور گزینش بیش از واقع سود تلقی کرد (شورورزی و بروزگراندوزی، ۱۳۸۸). دلایل متعددی برای وجود محافظه کاری ارائه شده است. از جمله این دلایل، می توان به وجود مسئله ای مخاطره اخلاقی در قراردادها، هزینه های دادرسی، هزینه های سیاسی و انگیزه های مالیاتی اشاره کرد (واتس^۲، ۲۰۰۳). تهیه صورت های مالی محافظه کارانه بر قابلیت اتکای اطلاعات حسابداری می افزاید، محافظه کاری توانایی سود حسابداری برای انعکاس سود اقتصادی (بازده مثبت سهام) و زیان اقتصادی (بازده منفی سهام) را نشان می دهد.

لذا با عنایت به توضیحات گفته شده و با توجه به این که تاکنون پژوهش تجربی که به بررسی تاثیر محافظه کاری حسابداری بر رابطه بین اعتماد به نفس بیش از حد مدیر عامل و نوسان بازده و بازده غیر عادی تجمعی سهام پرداخته شده باشد، انجام نشده است، بنابراین پژوهش حاضر از این جنبه دارای نوآوری میباشد، در نهایت در این پژوهش به دنبال پاسخگوئی به این سوال می باشیم که آیا محافظه کاری حسابداری بر رابطه بین اعتماد به نفس بیش از حد مدیر عامل و نوسان بازده و بازده غیر عادی تجمعی سهام تاثیر معناداری دارد؟

۲. مبانی نظری و ادبیات پژوهش

۲-۱. اعتماد به نفس بیش از حد مدیر عامل

اعتماد به نفس بیش از حد یک ویژگی شخصیتی می باشد که می تواند به صورت اریب رفتاری و داشتن اعتقادات غیر واقعی (مثبت) در رابطه با هر یک از جنبه های یک پیشامد در شرایط عدم اطمینان تعریف شود (اسکالا^۳، ۲۰۰۸). در واقع بیش اعتمادی یا اعتماد به نفس بیش از حد یکی از مهم ترین مفاهیم مالی مدرن می باشد، که هم در تئوری های مالی و هم روانشناسی جایگاه ویژه ای دارد (داودی، ۱۳۹۸). مدیران بیش اطمینان به دلیل خوش بینی بیش از حد ممکن است جریان های نقدي حاصل از پروژه ها را اشتباه^۱ بسیار مطلوب پیش بینی کرده و در نتیجه بسیاری از پروژه ها را بالاتر از ارزش واقعی شان ارزش گذاری کنند. از طرف دیگر آن ها معتقدند که ارزش بازار شرکت آن ها را کمتر از واقع ارزش گذاری و باعث می شود تامین مالی خارجی پر هزینه باشد. به همین علت در صورتی که شرکت دارای منابع داخلی باشد، ممکن است مدیرانی با اعتماد به نفس بیش از حد تمایل بیشتری به بیش سرمایه گذاری صورت گیرد (مل مندیر و تیت، که تامین مالی پروژه ها به منابع خارجی احتیاج داشته باشد ممکن است کم سرمایه گذاری صورت گیرد (مل مندیر و تیت، ۲۰۰۵). موضوعی که در اعتماد به نفس بیش از حد مدیران مطرح می شود این است که تعصبات روانی و اعتماد به نفس بیش از حد موجود در بین مدیران به خصوص در میان مدیران ارشد باعث می شود که به توانایی های خود بیش از اندازه امیدوار باشند و تمایلی به افشاء و اتمام پروژه های زیان ده شرکت نداشته باشند، چرا که براساس اعتماد بیش از حدی که

¹ Toumack

² Watts

³ Scala

به خود دارند معتقدند که در آینده با عملکرد بهتر ضعف آن‌ها برطرف خواهد شد و با این روش می‌توانند برای شرکت ایجاد ارزش کرده و ثروت سهامداران را به حداکثر کنند (داودی، ۱۳۹۷).

۲-۲. نوسان بازده سهام

بازده در فرآیند سرمایه‌گذاری نیروی محركی است که ایجاد انگیزه می‌کند و پاداشی برای سرمایه‌گذاران محسوب می‌شود. چنانچه پیداست، بازدهی سهم همیشه مثبت نیست و بسته به میزان تغییرات قیمتی در دوره نگهداری و میزان پرداخت سود نقدی در پایان دوره مالی ممکن است مثبت، صفر و یا حتی منفی باشد (تهرانی و نوربخش، ۱۳۸۲؛ جهانشیری، ۱۳۹۷). بازده سهام عبارت است از نسبت میان کل عایدی (یا زیان) حاصل از سرمایه‌گذاری و میزان سرمایه‌ای که به منظور کسب عایدی در یک دوره معین مصرف گردیده است. این دوره ممکن است یک روز، یک ماه، یک سال و... باشد. نوسان بازده سهام از مفاهیم بسیار با اهمیت حوزه حسابداری و مالی می‌باشد. از طرفی دیگر رویداد‌های آشفته ساز در اقتصاد بین‌المللی موجب توجه بیش از پیش به اهمیت گزارشگری مالی معتبر می‌شود. در دوره‌های متفاوت بازده سهام متغیر می‌باشد و روند ثابت و یکنواختی را به همراه ندارد. بنابراین نوسان و تغییرپذیری جزء لینفک بازدهی سهام در طی زمان است. تغییر پذیری و نوسان بازده دوره‌های آتی سهام سرمایه‌گذاری را با ریسک همراه می‌نماید در نتیجه سرمایه‌گذار همواره به دنبال کاهش ریسک و افزایش اطمینان بازدهی است (راعی، ۱۳۷۷؛ داودی، ۱۳۹۷). سهام‌هایی که دارای نوسان پذیری کم تری هستند عملکرد بهتری نسبت به سهام‌هایی با نوسان پذیری زیاد دارند. سهام‌هایی با نوسان پذیری کم عملکرد عملیات قوی تری دارند زیرا نوسان پذیری کم دستیابی شرکت به سرمایه را بهبود می‌بخشد. سهام‌هایی که در دسته کم ترین نوسان پذیری قرار دارند به طور میانگین بازده آتی بالاتری را نسبت به سهام‌هایی که در سایر دسته‌های نوسان پذیری قرار دارند به دست می‌آورند (بیکر و همکاران^۱، ۲۰۱۱).

۲-۳. بازده غیرعادی تجمعی سهام

بازده غیرعادی در روش استاندارد پژوهش‌های رویدادی عبارت است از تفاوت بین بازده واقعی و بازده مورد انتظار (عادی). بازده مورد انتظار یا عادی نیز از بازده بدون احتساب رویداد مورد نظر به دست می‌آید. هر شخصی که بر مبنای منطق اقتصادی سرمایه‌گذاری می‌کند انتظار دارد تا با سرمایه‌گذاری در دارایی‌هایی که بازده غیر ثابت و نامعینی دارند بازده بیشتری نسبت به سرمایه‌گذاری‌های بازده مطمئن و قطعی کسب کند. وی انتظار دارد سرمایه‌گذاری اش در سهام شرکت‌ها پر سودتر از خرید دارایی‌های مالی با بازده ثابت باشد. همچنین انتظار دارد با خرید سهام شرکت‌هایی که بازده نا مطمئن تری دارند به طور متوسط بازده بیشتری نسبت به خرید سهام شرکت‌های بازده نسبتاً مطمئن به دست آورد. بدون شک سرمایه‌گذاری در بورس بخش مهمی از اقتصاد کشور را تشکیل می‌دهد و بدون شک بیشترین میزان سرمایه از طریق بازار‌های سهام در سرتاسر جهان مبالغه می‌شود و اقتصاد ملی به شدت متأثر از عملکرد بازار بورس می‌باشد. قسمتی از متغیرهای تاثیرگذار بر بازار سهام ناشی از اطلاعات مالی واحد‌های اقتصادی می‌باشد که از سیستم حسابداری این واحد‌ها استخراج می‌شود، میزان تأثیر این اطلاعات بسیار پیچیده و تا حدودی ناشناخته است (قالیاف اصل و ایزدی، ۱۳۹۳).

¹ Bicker et al

۴-۲. محافظه کاری حسابداری

در استانداردهای حسابداری ایران از محافظه کاری تحت عنوان احتیاط یاد شده است که تعریف آن به این صورت است: احتیاط عبارت است از کاربرد درجه ای از مراقبت که در اعمال قضایت برای برآوردهای حسابداری در شرایط ابهام مورد نیاز است به گونه ای که درآمدها یا دارایی ها بیش تر از واقع و هزینه ها یا بدھی ها کمتر از واقع ارائه نشوند (کمیته تدوین سازمان حسابرسی ایران، ۱۳۸۵^۱). تأکید محافظه کاری بر تمایز قائل شدن بین بازده مثبت و منفی سهام (سود و زیان اقتصادی) است (باسو^۲، ۱۹۹۷). در ادبیات حسابداری دو نوع محافظه کاری مطرح شده است. نخست، محافظه کاری مشروط که به صورت دستیابی به شواهد با درجه تأیید کنندگی بیشتر برای شناخت اخبار خوب به عنوان سود و در مقابل آن محافظه کاری نامشروع که به عنوان شناسایی زودتر زیان ها و کم نمایی سود و دارایی ها بدون توجه به اخبار خوب یا بد تعریف شده است (بال و رابین^۳، ۲۰۰۸). بیور و ریان^۴ (۲۰۰۵) بیان می کنند که محافظه کاری شرطی یا به وقوع پیوسته (سود و زیانی) در دوره های پس از شناسایی اولیه هر دارایی و بدھی بکار گرفته می شود. در محافظه کاری شرطی ارزش دفتری خالص دارایی ها در وضعیت نامساعد کاهش یافته اما در وضعیت مساعد افزایش نمی یابد و در شناسایی سریع تر زیان ها نسبت به شناسایی سود ها نمود پیدا می کند. نمونه هایی از محافظه کاری شرطی، قاعده اقل بهای تمام شده یا قیمت بازار برای موجودی ها و به حساب دارایی یا هزینه منظور کردن هزینه تعمیر دارایی های مشهود می باشد. محافظه کاری غیر شرطی یا پیش بینی شده (ترازنامه ای)، منعکس کننده ارائه کمتر از واقع ارزش دفتری خالص دارایی ها و عدم تأثیر از شناسایی نکردن سرقفلی است (داودی، ۱۳۹۷).

۵-۲. پیشنهاد تجربی پژوهش

فروغی و همکاران (۱۳۹۷) در پژوهشی تحت عنوان "توضیح بازده غیر عادی مرتبط با ریسک و ورشکستگی با استفاده از الگوی دو بتا بر مبنای ریسک نرخ تنزیل و ریسک جریان نقدی" پرداختند و به این نتیجه دست یافتند که نتایج حاصل از دو بتا نشان می دهد متوسط صرف ریسک جریان نقدی برای شرکت های نمونه به طور معناداری بزرگتر از متوسط صرف ریسک نرخ تنزیل است. به علاوه با افزایش ریسک و ورشکستگی شرکت های نمونه بتای نرخ تنزیل افزایش و بتای جریان نقدی کاهش می یابد. بنابراین با توجه به شواهد توانایی الگوی دو بتا در توضیح ریسک و ورشکستگی شرکت های بورس اوراق بهادار تهران تأیید می شود. توکلی و دارابی (۱۳۹۵) در پژوهشی تحت عنوان "بررسی ارتباط بین اعتماد به نفس کاذب مدیریت بر رابطه کیفیت و اجتناب از مالیات در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران" پرداختند و به این نتیجه رسیدند ویژگی بیش اطمینانی در مدیران بر نحوه شناسایی سود و زیان و مبلغ دفتری دارایی ها و بدھی ها تأثیر می گذارد و مالیات نیز هزینه ای است که بر تمام واحدهای انتفاعی که به نوعی درآمد زایی می کند از جانب دولت تحمیل می شود. قاسمی و همکاران (۱۳۹۴) در پژوهشی تحت عنوان "بررسی تأثیر اعتماد به نفس بیش از حد مدیریت بر نوسان بازده غیر متعارف سهام" پرداختند و نتایج حاصل از آزمون فرضیه های پژوهش با استفاده از رگرسیون خطی چند متغیره، استفاده از داده های تابلویی و روش اثرات ثابت در سطح اطمینان ۹۵ درصد حاکی از تأیید آنها داشته و بیانگر تأثیر مثبت و معنادار اعتماد به نفس بیش از حد مدیریت بر نوسان بازده غیر متعارف سهام می باشد. یافته های پژوهش عباس زاده و همکاران (۱۳۹۳) نشان می دهد که مقوله ای اعتماد بیش از حد مدیریتی بر سیاست تقسیم سود شرکت های

¹ Basou

² Bal and Robin

³ Biour and Ryan

بورسی تأثیر مستقیم دارد ولی با افزایش فرصت های سرمایه گذاری تأثیر اعتماد بیش از حد مدیریتی بر سیاست تقسیم سود معکوس می شود. بیستروم^۱ (۲۰۱۸) در پژوهشی تحت عنوان "انتظارات بازده سهام در بازار اعتباری" پرداختند و به این نتیجه دست یافتند که ارتباط نزدیکی بین انتظارات بازده سهام دارای اعتبار ضمنی و بازده سهام محقق شده در آینده وجود دارد. چی و لی^۲ (۲۰۱۸) در پژوهشی تحت عنوان "بررسی عدم قطعیت توزیع و بازده سهام مورد انتظار" پرداختند. نتایج نشان می دهد که سهام دارای عدم قطعیت در توزیع کالا به طور میانگین بازده بالایی از خود نشان می دهد و اختلاف بین بازده ها روی سبد های دارای بالاترین و پایین ترین عدم قطعیت در توزیع ۲ درصد در ماه است. کرامر و لیو^۳ (۲۰۱۲) در پژوهشی با استفاده از معیار های اندازه گیری اعتماد به نفس بیش از حد مالمندیر و تیت (۲۰۰۵ و ۲۰۰۸)، به "بررسی تأثیر اعتماد به نفس بیش از حد مدیران بر دیدگاه تحلیل گران" پرداختند. نتایج این پژوهش نشان داد که تحلیل گران، سودهای شرکت هایی که دارای مدیران با اعتماد به نفس بالا هستند را خوش بینانه پیش بینی می کنند. بدین صورت که تعداد دفعاتی که سود خالص شرکت بیش از میزان واقعی پیش بینی شده است، بیشتر از تعداد دفعاتی است که سود کمتر از میزان واقعی پیش بینی شده است. پائیک و همکاران^۴ (۲۰۰۷)، در پژوهشی تحت عنوان "بررسی تأثیر محافظه کاری بر پایداری سود پرداختن". نتایج پژوهش آن ها نشان داد که سودهایی که محافظه کاری بیشتری دارند، نسبت به سودهایی که محافظه کاری کمتری دارند، ناپایدارتر هستند. همچنین، تصویب استاندارد های حسابداری حاوی رویه های محافظه کارانه، متضمن هزینه هایی برای بازار سرمایه است. این استانداردها پایداری و قابلیت پیش بینی سود را کاهش داده و سرمایه گذاران بالقوه و بالفعل را از مسیر تصمیم گیری های صحیح اقتصادی منحرف می سازد.

۲-۵. فرضیه های پژوهش

در نهایت و با توجه به مبانی نظری و تحقیقاتی که در فوق به آن اشاره شده است، بنابراین فرضیه های پژوهش به شرح ذیل میباشد:

فرضیه اول: محافظه کاری حسابداری بر رابطه بین اعتماد به نفس بیش از حد مدیر عامل و نوسان بازده سهام تأثیر معناداری دارد.

فرضیه دوم: محافظه کاری حسابداری بر رابطه بین اعتماد به نفس بیش از حد مدیر عامل و بازده غیر عادی تجمعی سهام تأثیر معناداری دارد.

۳. روش شناسی پژوهش

این پژوهش از لحاظ هدف پژوهشی کاربردی و از لحاظ نوع روش پژوهش، پژوهشی توصیفی -همبستگی می باشد. به منظور جمع آوری داده ها و اطلاعات، از روش کتابخانه ای استفاده شده است. قسمت مبانی نظری از کتب، مجلات و سایت های تخصصی فارسی و لاتین، و داده های مالی مورد نیاز با استفاده از نرم افزار ره آورد نوین، تدبیر پرداز و سایت کdal، گردآوری شده اند. جامعه آماری مورد هدف در این تحقیق شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران و از همه صنایع طی سال های ۱۳۹۰ الی ۱۳۹۶ می باشد. نمونه آماری به روش نمونه گیری حذفی (سیستماتیک) که در آن

¹ Bistroum

² Chi and Lee

³ Cromer and Liu

⁴ Paieck et al

شرکت های انتخاب شده در ذیل از بین مجموعه ای از شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می باشد که دارای شرایط ذیل باشند:

- سال مالی هر شرکت منتهی به ۲۹ اسفند ماه هرسال باشد.
 - شرکت ها طی سال مورد پژوهش، تغییر سال مالی نداده باشند.
 - جزء بانکها و موسسات مالی، شرکت های سرمایه گذاری، هلدینگ و لیزینگ ها نباشند. زیرا افشا اطلاعات مالی و ساختارهای راهبری شرکتی در آن ها متفاوت است.
 - معاملات سهام شرکت ها در بورس اوراق بهادار تهران صورت گرفته باشد و وقفه معاملاتی بیش از سه ماه نداشته باشند.
 - اطلاعات مالی مورد نیاز به منظور استخراج داده های موردنیاز پژوهش در دسترس باشد.
- با در نظر گرفتن شرایط فوق تعداد ۱۱۷ شرکت باقی ماند که در حقیقت نشان دهنده جامعه آماری واقعی مورد رسیدگی می باشد. بنابراین با استفاده از روش آماری رگرسیون چند گانه معمولی، فرضیات پژوهش که در قسمت قبل بیان گردید، مورد بررسی قرار گرفته است. همچنین آزمون فرضیه پژوهش به کمک نرم افزار ایوبوز نسخه ۹، و به شرح طرح آزمون آماری فرضیه ها که در بخش های بعد ارائه می شود، صورت پذیرفته است.

در این پژوهش برای آزمون فرضیه های پژوهش و به پیروی از مدل هسو و همکاران^۱ (۲۰۱۷) از مدل های رگرسیونی ذیل استفاده شده است:

$$\begin{aligned} \text{RET} - \text{VOL}_{i,t} = & \alpha_0 + \alpha_1 \text{OC}_{i,t} + \alpha_2 \text{CONSER}_{i,t} + \alpha_3 \text{OC}_{i,t} \times \text{CONSER}_{i,t} + \alpha_4 \text{SIZE}_{i,t} + \alpha_5 \text{BTM}_{i,t} + \alpha_6 \text{LEV}_{i,t} \\ & + \alpha_7 \text{AGE}_{i,t} + \alpha_8 \text{MGN_OWN}_{i,t} + \alpha_9 \text{INST}_{i,t} + \varepsilon_{i,t} \end{aligned} \quad (1)$$

$$\begin{aligned} \text{CAR}_{i,t} = & \alpha_0 + \alpha_1 \text{OC}_{i,t} + \alpha_2 \text{CONSER}_{i,t} + \alpha_3 \text{OC}_{i,t} \times \text{CONSER}_{i,t} + \alpha_4 \text{SIZE}_{i,t} + \alpha_5 \text{BTM}_{i,t} + \alpha_6 \text{LEV}_{i,t} + \alpha_7 \\ & \text{AGE}_{i,t} + \alpha_8 \text{MGN_OWN}_{i,t} + \alpha_9 \text{INST}_{i,t} + \varepsilon_{i,t} \end{aligned} \quad (2)$$

که در آن:

$\text{RET} - \text{VOL}_{i,t} = \text{OC}_{i,t}$ = اعتماد به نفس بیش از حد مدیر عامل، $\text{CONSER}_{i,t}$ = محافظه کاری حسابداری، $\text{SIZE}_{i,t}$ = اندازه شرکت، $\text{BTM}_{i,t}$ = نسبت ارزش دفتری به ارزش بازار، $\text{LEV}_{i,t}$ = اهرم مالی، $\text{AGE}_{i,t}$ = سن شرکت، $\text{INST}_{i,t}$ = مالکیت مدیریتی، $\text{CAR}_{i,t}$ = بازده غیر عادی تجمعی سهام، $\varepsilon_{i,t}$ = باقی مانده مدل

۱-۳. متغیرهای پژوهش و نحوه اندازه گیری آن

بر اساس مبانی ارائه شده در این پژوهش متغیرها در چهار گروه مستقل، وابسته، تعديل گر و کنترلی بیان شده اند، که در آدامه ارائه می شوند.

¹ Hsou et al

۱-۱-۳. متغیر مستقل اعتماد به نفس بیش از حد مدیر عامل ($OC_{i,t}$)

تصمیم های سرمایه گذاری شرکت حاوی اطلاعاتی درباره میزان اطمینان بیش از حد مدیریتی است (کمپل و همکاران^۱، ۲۰۱۱)، مطابق با پژوهش احمد و دوئلمن^۲ (۲۰۱۳) برای اندازه گیری اعتماد بیش از حد مدیریتی، از معیار overinvit که مرتبط با سرمایه گذاری است، استفاده شده است.

معیار(overinvit): مطابق با پژوهش احمد و دوئلمن (۲۰۱۳) و اسچراندو زچمن^۳ (۲۰۱۲)، عبارتست از مفهوم مازاد سرمایه گذاری که از رگرسیون رشد دارایی ها نسبت به رشد فروش در سطح صنعت به شرح ذیل به دست می آید و در صورتی که باقی مانده این رابطه برای شرکتی مثبت باشد، به این معناست که در آن شرکت سرمایه گذاری بیش از حد انجام شده است و برای آن عدد یک و در غیر این صورت صفر در نظر گرفته می شود

$$\text{Asset.Gr}_{j,t} = \beta_0 + \beta_1 \times \text{Sale.Gr}_{j,t} + \varepsilon_j \quad (3)$$

که در آن:

$\Delta Asset$: تغییرات جمع کل دارایی های سال جاری نسبت به سال قبل است.

$\Delta Sales$: تغییرات کل درآمدهای فروش سال جاری نسبت به سال قبل است.

ε_j : باقی مانده مدل میباشد.

۱-۲-۳. متغیرهای وابسته نوسان بازده سهام ($RET - VOL_{i,t}$)

در این پژوهش نوسان بازده سهام با انحراف معیار بازده های واقعی سهام در ۵ سال گذشته و با استفاده ازتابع stdev در اکسل محاسبه شده است.

بازده واقعی

بازده واقعی یا بازده کل، مجموعه مزایایی است که در طول سال به سهم تعلق می گیرد.

مجموعه این مزایا شامل موارد به شرح ذیل است:

- سود نقدی خالص هر سهم که طبق مصوبه مجمع عمومی صاحبان سهام پرداخت می شود.
- افزایشی که قیمت سهام در آخر سال مالی نسبت به ابتدای سال دارد.
- مزایای ناشی از حق تقدم خرید سهام که قابل تقویم به ارزش ریالی است.
- مزایایی که از سود سهمی یا سهام جایزه ناشی می شود.

فرمول محاسبه به شرح زیر می باشد:

¹ Campebell et al

² Ahmad and Duelman

³ Schrand and Zechman

$$R_{i,t} = \frac{(تفاوت قیمت سهام در اول و آخر دوره) + مزایای سهام جایزه + مزایای حق تقدم + سود نقدی}{قیمت سهام در ابتدای سال مالی} \quad (4)$$

که در آن:

$R_{i,t}$: بازده کل سهام نسبت به اولین قیمت در ابتدای دوره
سود نقدی: این سود همان سود تصویب شده در مجمع عمومی صاحبان سهام جهت تقسیم بین سهامداران است که از تقسیم آن بر تعداد سهام شرکت، سود هر سهم به دست می آید.

مزایای حق تقدم: در محاسبه بازده واقعی اولاً سعی بر این است که سهامداران از حق تقدم استفاده می کند، ثانیاً سهامداران حق تقدم خود را تا پایان دوره محاسبه نگهداری و سپس آن را به همراه اصل سهم به فروش می رسانند. با توجه به این موارد ارزش حق تقدم به صورت زیر محاسبه می شود:

$$\text{درصد افزایش سرمایه} \times (\text{مبلغ اسمی هر سهم} - \text{آخرین قیمت سهم در پایان دوره}) = \text{ارزش حق تقدم} \quad (5)$$

مزایای سود سهمی: در فرمول محاسبه بازده کل فرض بر این است که سهامدار، سود سهمی دریافتی را تا پایان دوره نگهداری نموده و سپس آن را به همراه خود سهم و احتمالاً حق تقدم به فروش می رساند. با این فرض ارزش سود سهمی برای سهامدار به قیمت سهام در پایان دوره مورد محاسبه در نظر گرفته می شود.

$$\text{درصد افزایش سرمایه} \times \text{آخرین قیمت سهم} = \text{ارزش سهام جایزه} \quad (6)$$

اختلاف نرخ ابتدا و پایان دوره: منظور تفاوت آخرین قیمت سهام در پایان دوره مالی نسبت به اولین قیمت سهام در ابتدای دوره مالی است. اگر این تفاوت مثبت باشد این عامل باعث افزایش نرخ بازده کل و اگر منفی باشد باعث کاهش نرخ بازده کل خواهد گردید. برای اینکه تفاوت نرخ در مدل تحقق یابد، باید فرض شود که سهامدار در ابتدای دوره اقدام به خرید سهام کرده و در انتهای دوره اقدام به فروش آن می نماید (لاری دشت بیاض و همکاران، ۱۳۹۵).

بازده غیر عادی تجمعی سهام ($CAR_{i,t}$)

برای محاسبه این متغیر در هر دوره مالی، از مدل تعديل شده بازار استفاده شده است. در این مدل فرض شده است بازده بازار نتیجه فرآیند مورد انتظار بازده سهام شرکت ها در هر دوره زمانی می باشد. بنابراین تفاصل بازده واقعی شرکت t در دوره t است. با استفاده از روش رویداد آرایی 3 روزه در دامنه اعلان سود بازده غیر عادی تجمعی محاسبه می شود. برای محاسبه بازده غیر عادی تجمعی، از روابط زیر استفاده شده است. که در آن ها ابتدا نرخ بازده غیر عادی سهام شرکت t در روز t با استفاده از رابطه (7) محاسبه می شود:

$$ar_{it} = r_{it} - r_{mt} \quad (7)$$

با توجه به روابط (۸) و (۹) نرخ بازده واقعی سهام شرکت i در روز t و نرخ بازده (مورد انتظار) سهام شرکت i در روز t محاسبه و در رابطه (۷) جایگزین می‌گردد:

$$R_{i,t} = \frac{P_{it} - P_{i0}}{P_{i0}} \quad (8)$$

$$R_{mt} = \frac{I_{mt} - I_{m0}}{I_{m0}} \quad (9)$$

پس از محاسبه نرخ بازده غیرعادی سهام هر شرکت، نرخ بازده غیرعادی سهام شرکت i در سال t براساس رابطه شماره (۱۰) و به شرح زیر محاسبه می‌شود:

(10)

$$CAR_{IT} = CAR_A - CAR_B$$

با توجه به روابط (۱۱) و (۱۲) نرخ بازده غیرعادی تجمعی سهام قبل و بعد از اعلان سود محاسبه و در رابطه (۱۰) جایگزین می‌گردد:

$$CAR_B = \sum_{t=3}^{-1} ar_{it} \quad (11)$$

$$CAR_A = \sum_{t=1}^3 ar_{it} \quad (12)$$

r_{it} = نرخ بازده سهام شرکت i در روز t می‌باشد.

r_{mt} = نرخ بازده سهام شرکت i در روز t می‌باشد.

ar_{it} = نرخ بازده غیرعادی سهام شرکت i در روز t می‌باشد.

P_{it} = قیمت سهام شرکت i در انتهای روز t می‌باشد.

P_{i0} = قیمت سهام شرکت i در ابتدای روز t یا انتهای روز $t-1$ می‌باشد.

I_{m0} = شاخص کل بورس در ابتدای روز t یا انتهای روز $t-1$ می‌باشد.

I_{mt} = شاخص کل بورس در پایان روز t می‌باشد.

CAR_B = نرخ بازده غیرعادی تجمعی سهام قبل از اعلان سود می‌باشد.

CAR_A = نرخ بازده غیرعادی تجمعی سهام بعد از اعلان سود می‌باشد.

بنابراین برای محاسبه بازده غیر عادی تجمعی سهام ابتدا بازده واقعی سهم را محاسبه کرده و سپس بازده بازار (مورد انتظار) آن را به دست آورده و اختلاف این دو بیان کننده بازده غیر عادی می‌باشد که حال برای دوره سه روزه در روز اعلان سود ($t+0$)، روز قبل ($t-1$) و روز بعد ($t+1$) از اعلان سود این محاسبات را انجام داده که مجموع این سه روز در این پژوهش بیان کننده بازده غیر عادی تجمعی سهام در دوره سه روزه می‌باشد (صالحی و همکاران ۱۳۹۳).

۳-۱-۳. متغیر تعدیل گر

محافظه کاری حسابداری ($CONSER_{i,t}$)

متغیر تعدیل گر در این پژوهش شاخص محافظه کاری است. که بر مبنای مدل تعدیل شده باسو بدست می‌آید. مدلی که باسو برای اندازه گیری محافظه کاری طراحی کرد به صورت رابطه (۱۳) است:

$$\text{Earn}_i = \beta_0 + \beta_1 \text{Neg} + \beta_2 \text{Ret}_i + \beta_3 \text{Ret}_i * \text{Neg} + \mu_i \quad (13)$$

که در آن:

Earn: سود خالص قبل از اقلام غیر مترقبه تقسیم بر ارزش بازار حقوق صاحبان سهام در اول دوره، Neg: متغیر مجازی، در صورت وجود بازده سهام منفی برابر با یک و در غیر این صورت صفر و Ret: نرخ بازده سالانه سهام شرکت، بازده سهام ۱۲ ماهه در پایان دوره مالی، برابر است با تفاوت قیمت هر سهم در ابتدای دوره بعلاوه تعدلات ناشی از عایدات سهام، تقسیم بر قیمت سهم در ابتدای دوره می باشد.

Neg: برای شرکت هایی که بازده منفی یا صفر دارند (وجود اخبار بد) ارزشی برابر ۱ و در حالتی که بازده سهام مثبت باشد (وجود اخبار خوب) ارزش برابر با صفر دارد. در این مدل چنانچه بازده سهام مثبت باشد ضریب β_2 حساسیت واکنش سود را نسبت به اخبار بد می سنجد. به نظر باسو واکنش سود نسبت به اخبار بد به هنگام تراز واکنش سود نسبت به اخبار خوب است. بنابراین $\beta_2 > \beta_3$ و در نتیجه $\beta_3 < 0$. ضریب β_3 نشان دهنده می محافظه کاری است.

مدل باسو هم در سطح سال-صنعت با استفاده از رگرسیون مقطعي و یا برای یک شرکت با استفاده از سری زمانی در سطح سال-شرکت برآورد می شود. هر دوی این روش ها محدودیت هایی دارند. در این پژوهش از مدل خان و واتز (۲۰۰۹) برای محاسبه معیار محافظه کاری استفاده می کنیم. خان و واتز محافظه کاری سالانه شرکت و حساسیت نسبت به اخبار خوب را به صورت تابعی خطی از ویژگی های شرکت بیان کردند:

$$\text{G - Score} = \beta_2 = \mu_1 + \mu_2 \text{SIZE}_{it} + \mu_3 M/B_{it} + \mu_4 \text{LEV}_{it} \quad (14)$$

$$\text{C - Score} = \beta_3 = \lambda_1 + \lambda_2 \text{SIZE}_{it} + \lambda_3 M/B_{it} + \lambda_4 \text{LEV}_{it} \quad (15)$$

که در آن:

SIZE: اندازه شرکت و برابر است با لگاریتم ارزش بازار حقوق صاحبان سهام، M/B: نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام و LEV: اهرم و برابر است با مجموع بدھی های کوتاه مدت و بلندمدت تقسیم بر ارزش بازار حقوق صاحبان سهام.

در این پژوهش C - Score یا همان CONS، معیار محافظه کاری است. برای محاسبه آن ضرایب β_2 و β_3 را در مدل اصلی باسو قرار می دهیم. مدل تعديل شده باسو به صورت رابطه (۱۶) است.

$$\text{Earn}_i = \beta_0 + \beta_1 \text{Neg} + \text{Ret}_i (\mu_1 + \mu_2 \text{SIZE}_{i,t} + \mu_3 M/B_{i,t} + \mu_4 \text{LEV}_{i,t}) + \text{Ret}_i * \text{Neg} (\lambda_1 + \lambda_2 \text{SIZE}_{i,t} + \lambda_3 M/B_{i,t} + \lambda_4 \text{LEV}_{i,t}) + \delta_1 \text{SIZE}_{i,t} + \delta_2 M/B_{i,t} + \delta_3 \text{LEV}_{i,t} + \delta_4 \text{SIZE}_{i,t} * \text{Neg} + \delta_5 M/B_{i,t} * \text{Neg} + \delta_6 \text{LEV}_{i,t} * \text{Neg} + \mu_i \quad (16)$$

رگرسیون فوق برای هر سال نمونه، به صورت مقطعي برآورد می شود. در نهایت از این ضرایب برآورده برای محاسبه C - Score (Cons)، همان گونه که در معادله (۱۳) بیان شد، استفاده می کنیم (فخاری و رسولی، ۱۳۹۲).

۴-۱-۳. متغیرهای کنترلی

SIZE_{i,t} = مطابق با پژوهش مارچیا و مورا (۲۰۱۰) اندازه شرکت میباشد و به صورت لگاریتم طبیعی کل دارایی های شرکت محاسبه می شود.

$BTM_{i,t}$ =نسبت ارزش دفتری به ارزش بازار میباشد و به صورت نسبت ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام تقسیم بر ارزش بازار حقوق صاحبان سهام در پایان سال مالی محاسبه میشود (هسو و همکاران، ۲۰۱۷).

$LEV_{i,t}$ =اهرم مالی میباشد و به صورت نسبت ارزش دفتری بدھی تقسیم بر ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام محاسبه میشود (هسو و همکاران، ۲۰۱۷).

$AGE_{i,t}$ =سن شرکت میباشد و به صورت لگاریتم طبیعی تفاوت سال ورود به بورس شرکت و سال مورد بررسی محاسبه میشود (انواری رستمی و همکاران، ۱۳۹۳).

$MGN_OWN_{i,t}$ =مالکیت مدیریتی میباشد و به صورت نسبت سهامی که در اختیار هیئت مدیره شرکت است، محاسبه میشود (واعظ و همکاران، ۱۳۸۹).

$INST_{i,t}$ =مالکیت نهادی میباشد و به صورت نسبت مالکیت سهامداران نهادی (درصد سهامی که در اختیار بانکها، بیمهها، صندوق‌های بازنیشتگی و شرکت‌های سرمایه گذاری است) محاسبه میشود (مادیتینوس و همکاران^۱، ۲۰۱۲).

$E_{i,t}$ =جزء خطاب مدل می باشد.

۴. یافته‌های پژوهش

در این بخش به آمار توصیفی و استنباطی در ارتباط با تحلیل داده‌های پژوهش پرداخته می‌شود.

۱-۴. آمار توصیفی

در بخش آمار توصیفی، تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از شاخص‌های مرکزی همچون میانگین و شاخص‌های پراکندگی هم چون انحراف معیار، و همچنین حداقل و حداکثر انجام پذیرفته است. آمار توصیفی پژوهش نیز به سرح جدول (۱) میباشد:

جدول ۱. آمار توصیفی متغیرها

متغیرهای پیوسته پژوهش					
انحراف معیار	حداقل	حداکثر	میانه	میانگین	متغیر
۰/۶۴۷	۰/۱۲۷	۳/۵۹۹	۰/۷۸۳	۰/۹۲۸	نوسان بازده سهام
۰/۱۴۷	-۰/۵۵۴	۰/۵۸۴	-۰/۰۵۱	-۰/۰۵۲	بازده غیرعادی انباشه
۰/۰۳۲	۰/۲۷۱	۰/۵۲۸	۰/۳۳۵	۰/۳۴۰	محافظه کاری
۱/۳۶۲	۱۱/۱۴۵	۱۸/۴۲۰	۱۳/۹۵۸	۱۴/۰۸۳	اندازه شرکت
۰/۴۲۶	-۰/۷۵۸	۲/۲۵۴	۰/۴۶۴	۰/۵۳۶	ارزش دفتری به بازار
۶/۶۱۶	-۱۵/۳۸۳	۵۲/۶۵۰	۱/۵۹۸	۲/۸۱۹	اهرم شرکت
۰/۳۷۷	۱/۹۴۶	۳/۷۴۵	۲/۸۳۳	۲/۸۳۶	لگاریتم سن شرکت
۰/۳۳۱	۰/۰۰۰	۰/۹۷۵	۰/۲۹۰	۰/۳۸۵	مالکیت نهادی

¹ Manditios et al

۰/۲۷۲	۰/۰۰۰	۰/۹۶۵	۰/۶۸۸	۰/۶۱۳	مالکیت مدیریتی
متغیر مصنوعی پژوهش					
تعداد ۰	تعداد ۱	انحراف معیار	میانگین	متغیر	
۵۳۳	۲۸۲	۰/۴۷۶	۰/۳۴۶	بیش اعتمادی	

اصلی ترین شاخص مرکزی میانگین است که بیانگر نقطه تعادل و مرکز ثقل توزیع است و شاخص خوبی برای نشان دادن مرکزیت داده ها است و همچنین انحراف معیار یکی از مهمترین پارامترهای پراکندگی و معیاری برای میزان پراکندگی مشاهدات از میانگین است. حال با توجه به نتایج جدول (۱) میانگین متغیر نوسان بازده سهام معادل ۰/۹۲۸ می باشد که نشان می دهد بیشتر داده ها حول این نقطه تمرکز یافته اند، و انحراف معیار آن معادل ۰/۶۴۷ است. به عبارت دیگر، مقدار انحراف معیار نشان می دهد، متوسط میزان پراکندگی مقادیر نوسان بازده سهام حول میانگین برابر ۰/۶۴۷ است.

۴-۲ آمار استنباطی

۴-۲-۱ آزمون چاو (F لیمر) و هاسمن

نتایج حاصل از آزمون چاو و هاسمن جهت انتخاب الگوی مناسب تخمین مدل پژوهش در جدول (۲) آمده است.

جدول ۲. نتایج آزمون چاو و هاسمن

فرضیه	نام آزمون	آماره F	سطح معناداری	نتیجه آزمون
اول	چاو	۷۷۹/۲۴۰	۰/۰۰۰	ارجحیت پانل
اول	هاسمن	۱۰۹/۹۹۱	۰/۰۰۰	ارجحیت اثرات ثابت
دوم	چاو	۲۴۲/۰۳۸	۰/۰۰۰	ارجحیت پانل
دوم	هاسمن	۱۹/۹۲۳	۰/۰۰۰	ارجحیت اثرات ثابت

همانطور که در جدول (۲) مشاهده می‌شود، با توجه به اینکه سطح معناداری آزمون چاو کمتر از ۰,۰۵ است، در نتیجه تخمن مدل به صورت پانل نسبت به تخمین مدل به صورت ترکیبی ارجحیت دارد. همچنین با توجه به آزمون هاسمن که سطح معناداری آن نیز کمتر از ۰,۰۵ است، اثرات ثابت نسبت به اثرات تصادفی ارجحیت دارد. در نتیجه در تخمین این مدل‌ها از روش پانل با اثرات ثابت استفاده می‌شود.

۴-۲-۲. تجزیه و تحلیل نتایج مدل فرضیه اول پژوهش

نتایج حاصل از تخمین مدل فرضیه اول پژوهش در جدول (۳) ارائه شده است. با توجه به نتایج جدول (۳) مشاهده می‌شود که آماره F دارای مقدار ۲۰/۵۸۰ و معناداری آن نیز کمتر از ۰/۰۵ است. در نتیجه کلیت مدل رگرسیون پذیرفته می‌شود؛ به این معنی که بین متغیرهای مستقل و متغیر وابسته رابطه معناداری وجود دارد و حداقل یک متغیر مستقل با متغیر وابسته رابطه معنی داری دارد. خلاصه نتایج مدل رگرسیونی پژوهش در جدول (۳)، ارائه شده است:

جدول ۳. نتایج تخمین مدل فرضیه اول پژوهش

VIF	معناداری	t آماره	انحراف معیار	ضریب	نماد	عنوان
	۰/۰۱۲	-۲/۵۲۰	۰/۹۸۹	-۲/۴۹۲	β_1	عرض از مبدأ
۱/۲۸۶	۰/۵۵۴	-۰/۵۹۱	۰/۰۲۳	-۰/۰۱۴	OC	اعتماد به نفس بیش از حد مدل
۱/۶۵۲	۰/۰۰۱	۳/۲۳۹	۰/۶۰۵	۱/۹۵۹	CONS	عامل محافظه کاری
۱/۳۷۶	۰/۴۱۰	۰/۸۲۵	۰/۷۱۷	۰/۵۹۱	OC *CONS	اثر تعاملی
۱/۲۴۷	۰/۰۰۰	۳/۸۰۶	۰/۰۶۹	۰/۲۶۱	SIZE	اندازه شرکت
۱/۱۶۰	۰/۰۰۰	-۸/۴۸۸	۰/۰۵۶	-۰/۴۷۷	BTM	ارزش دفتری به بازار
۱/۷۲۴	۰/۰۰۰	-۳/۶۴۸	۰/۰۰۲	-۰/۰۰۷	LEV	اهرم شرکت
۱/۱۱۱	۰/۹۶۸	۰/۰۴۰	۰/۰۵۶	۰/۰۰۲	AGE	سن شرکت
۱/۱۱۶	۰/۲۷۵	-۱/۰۹۳	۰/۰۵۷	-۰/۰۶۲	INST	مالکیت نهادی
۱/۰۹۵	۰/۰۶۹	۱/۸۲۰	۰/۰۷۴	۰/۱۳۵	MNG_OWN	مالکیت مدیریتی
دوربین واتسون		R^2 تعدیل شده		R^2 مدل	معناداری F	آماره F والد
۲/۳۲۳		۰/۷۷۹		۰/۸۱۹	۰/۰۰۰	۲۰/۵۸۰

با توجه به نتایج بدست آمده در جدول شماره (۳) از برآورد الگوی تحقیق، و با عنایت به آماره $F(20/580)$ و سطح احتمال بدست آمده برای آن که برابر با $(0/000)$ و کمتر از $0/05$ میباشد، در نتیجه در سطح اطمینان ۹۵ درصد می توان بیان کرد که در کل الگوی تحقیق به خوبی برآمد شده و از معناداری بالایی برخوردار است. همچنین با توجه به ضریب تعیین تعدیل شده بدست آمده برای مدل که برابر $0/779$ میباشد، می توان بیان کرد که متغیر های مستقل بیش از ۷۷ درصد از میزان نوسان بازده سهام شرکت ها را توضیح می دهند. همچنین با توجه به مقدار آماره دوربین واتسون بدست آمده، که برابر $2/323$ است و چون در بازه $1/5$ تا $2/5$ قرار دارد می توان بیان کرد که خود همبستگی سریالی میان جملات باقیمانده های الگوی تحقیق وجود ندارد.

۴-۲-۳. تجزیه و تحلیل نتایج مدل فرضیه دوم پژوهش

نتایج حاصل از تخمین مدل فرضیه دوم پژوهش در جدول (۴) ارائه شده است. با توجه به نتایج جدول (۴) مشاهده می شود که آماره F دارای مقدار $2/324$ و معناداری آن نیز کمتر از $0/05$ است. در نتیجه کلیت مدل رگرسیون پذیرفته می شود؛ به این معنی که بین متغیرهای مستقل و متغیر وابسته رابطه معناداری وجود دارد و حداقل یک متغیر مستقل با متغیر وابسته رابطه معنی داری دارد. خلاصه نتایج مدل رگرسیونی پژوهش در جدول (۴)، ارائه شده است:

جدول ۴. نتایج تخمین مدل فرضیه اول پژوهش

VIF	معناداری	آماره t	انحراف معیار	ضریب	نماد	عنوان
	$0/000$	$6/423$	$0/163$	$1/044$	$\beta.$	عرض از مبدا
$1/135$	$0/000$	$4/025$	$0/009$	$0/034$	OC	اعتماد به نفس بیش از حد مدیر عامل
$1/260$	$0/003$	$2/977$	$0/199$	$0/593$	CONS	محافظه کاری
$1/217$	$0/003$	$-2/978$	$0/277$	$-0/825$	OC *CONS	اثر تعاملی
$1/391$	$0/000$	$-4/292$	$0/012$	$-0/051$	SIZE	اندازه شرکت
$1/112$	$0/000$	$4/394$	$0/014$	$0/063$	BTM	ارزش دفتری به بازار
$1/178$	$0/261$	$-1/125$	$0/000$	$-0/001$	LEV	اهم شرکت
$1/316$	$0/010$	$-2/597$	$0/026$	$-0/068$	AGE	سن شرکت
$1/069$	$0/567$	$-0/573$	$0/025$	$-0/015$	INST	مالکیت نهادی
$1/150$	$0/022$	$-2/302$	$0/039$	$-0/090$	MNG_OWN	مالکیت مدیریتی

آماره F والد	معناداری F	Mدل R ^۲	R ^۲ تعديل شده	دوربین واتسون
۲/۳۲۴	۰/۰۰۰	۰/۳۳۹	۰/۱۹۳	۱/۹۸۲

با توجه به نتایج بدست آمده در جدول شماره (۴) از برآورد الگوی تحقیق، و با عنایت به آماره F (۲/۳۲۴) و سطح احتمال بدست آمده برای آن که برابر با (۰/۰۰۰) و کمتر از ۰/۰۵ میباشد، در نتیجه در سطح اطمینان ۹۵ درصد می‌توان بیان کرد که در کل الگوی تحقیق به خوبی برازش شده و از معناداری بالایی برخوردار است. همچنین با توجه به ضریب تعیین تعديل شده بدست آمده برای مدل که برابر با ۰/۱۹۳ میباشد، می‌توان بیان کرد که متغیرهای مستقل بیش از ۱۹ درصد از میزان بازده غیر عادی تجمعی شرکت‌ها را توضیح می‌دهند. همچنین با توجه به مقدار آماره دوربین واتسون بدست آمده، که برابر ۱/۹۸۲ است و چون در بازه ۱/۵ تا ۲/۵ قرار دارد می‌توان بیان کرد که خود همبستگی سریالی میان جملات باقیمانده‌های الگوی تحقیق وجود ندارد. در ادامه به بررسی نتایج بدست آمده برای فرضیه‌های پژوهش پرداخته شده است.

۵. بحث و نتیجه‌گیری

فرضیه اول پژوهش بیان می‌کرد محافظه کاری حسابداری بر رابطه بین اعتماد به نفس بیش از حد مدیر عامل و نوسان بازده سهام تاثیر معناداری دارد. همانطور که در تحلیلهای رگرسیونی مشاهده شد سطح معنا داری متغیر اثر تعاملی در مدل پژوهش بیشتر از ۵ درصد است، بنابراین ضریب متغیر اثر تعاملی معنادار نمی‌باشد، بدین معنی که محافظه کاری حسابداری بر رابطه بین اعتماد به نفس بیش از حد مدیر عامل و نوسان بازده سهام تاثیر معناداری ندارد و در نتیجه فرضیه اول پژوهش رد می‌شود. در تبیین نتایج حاصل از این فرضیه می‌توان به این مسئله اشاره نمود که با توجه به اینکه سهام هایی که دارای نوسان پذیری کم تری هستند عملکرد بهتری نسبت به سهام هایی با نوسان پذیری زیاد دارند. سهام هایی با نوسان پذیری کم عملکرد عمليات قوی تری دارند زیرا نوسان پذیری کم دستیابی شرکت به سرمایه را بهبود می‌بخشد. سهام هایی که در دسته کم ترین نوسان پذیری قرار دارند به طور میانگین بازده آتنی بالاتری را نسبت به سهام هایی که در سایر دسته‌های نوسان پذیری قرار دارند به دست می‌آورند و مدیر بیش اعتماد نسبت به سایر شرکت‌ها دوره طولانی تری را برای تداوم فعالیت‌های شرکت خودش اختصاص می‌دهد و اینگونه مدیران در مورد هزینه‌های سرمایه گذاری خوش بین می‌باشند. بنابراین هزینه‌ها را کمتر از واقع پیش‌بینی و بازده حاصل از سرمایه گذاری را بیش از حد تخمین می‌زنند. این بیش اعتمادی مدیران در پیش‌بینی هزینه‌ها و فروش نیز اعمال شده است. این در حالی است که گزارشگری محافظه کارانه از طریق کاهش عدم اطمینان نسبت جریانات نقدي آتنی و کاهش نوسان قیمت‌های آتنی سهام منجر به بیشتر شدن اطلاعات، افزایش ارزش شرکت و کاهش هزینه سرمایه آن خواهد شد. در نتیجه با توجه به اینکه مدیران بیش اعتماد بازده حاصل از سرمایه گذاری را بیش از واقع تخمین می‌زنند و در مقابل محافظه کاری حسابداری منجر به کاهش عدم اطمینان نوسان قیمت‌های آتنی سهام می‌شود، محافظه کاری حسابداری بر ارتباط بین اعتماد به نفس بیش از حد مدیر عامل و نوسان بازده سهام پس از اعلام سود تأثیر نمی‌گذارد. در نهایت نیز نتایج این فرضیه با نتایج تحقیقات خوش طینیت و نادی قمی (۱۳۸۸) و کرامر و لیو (۲۰۱۲) مطابقت و با نتایج پژوهش عباس‌زاده و همکاران (۱۳۹۳) مطابقت ندارد.

فرضیه دوم پژوهش بیان می کرد محافظه کاری حسابداری بر رابطه بین اعتماد به نفس بیش از حد مدیر عامل و بازده غیر عادی تجمعی سهام تاثیر معناداری دارد. همانطور که در تحلیل های رگرسیونی مشاهده شد سطح معنا داری متغیر اثر تعاملی در مدل پژوهش کمتر از ۵ درصد است، بنابراین ضریب متغیر اثر تعاملی معنادار می باشد، بدین معنی که محافظه کاری حسابداری بر رابطه بین اعتماد به نفس بیش از حد مدیر عامل و بازده غیر عادی تجمعی سهام تاثیر معناداری دارد و در نتیجه فرضیه دوم پژوهش پذیرفته می شود. در تبیین نتایج حاصل از این فرضیه می توان به این مسئله اشاره نمود که معمولاً افراد تمايل دارند که دید مثبت غیر واقع بینانه ای از خود و مهارت‌هایشان داشته باشند بنابراین با انتشار اخبار خوب، سرمایه گذاران به این اخبار به دلیل بیش اطمینانی مدیران، واکنش نشان نمی دهند در نتیجه بازده غیر عادی مثبت حاصل نمی شود یا به عبارتی بازده غیر عادی مثبت کاهش و همچنین باعث کاهش عملکرد شرکت می گردد و با توجه به اینکه واتر به نقل از بلیس محافظه کاری را در بیان امری به حسابداران اینگونه بیان نموده که: هیچ سودی را پیش بینی نکنید، اما همه ای زیان ها را پیش بینی کنید. نتیجه این فرضیه بیانگر این است که محافظه کاری حسابداری بر ارتباط بین اعتماد به نفس بیش از حد مدیر عامل و بازده غیر عادی تجمعی سهام شرکت تأثیر می گذارد. در نهایت نتایج این فرضیه با نتایج قاسمی و همکاران (۱۳۹۴) و بولو و فلاح (۱۳۹۲) مطابقت دارد اما با نتایج تحقیقات قربانی و همکاران (۱۳۹۲) مطابقت ندارد.

با توجه به نتایج مبتنی بر فرضیه های پژوهش پیشنهاد کاربردی بدین صورت ارائه می گردد: تحلیلگران سودهای شرکت هایی که دارای مدیران با اعتماد به نفس بیش از حد هستند را خوش بینانه پیش بینی می کنند. بدین صورت که تعداد دفعاتی که سود خالص شرکت بیش از میزان واقعی پیش بینی شده است، بیشتر از تعداد دفعاتی است که سود کمتر از میزان واقعی پیش بینی شده است. در نتیجه به سرمایه گذاران توصیه می شود که هنگام سرمایه گذاری در چنین شرکت هایی جانب احتیاط را رعایت نمایند. به پژوهشگران جهت پژوهش های آتی نیز توصیه می گردد که از روش های دیگری همچون مدل قیمت گذاری دارایی های سرمایه ای جهت برآش متغیر نوسان بازده سهام استفاده نمایند. در نهایت نیز از جمله محدودیت های پژوهش می توان به این مورد اشاره نمود که در این پژوهش فقط شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران را مورد بررسی قرار گرفته است، در نتیجه تعمیم نتایج به سایر شرکت های بورسی و فرابورسی مورد تردید است.

۶. منابع و مأخذ

۱. انواری رستمی، علی اصغر، سجادپور، رحمان و بیلویی، مالک. (۱۳۹۳). بررسی عوامل مؤثر بر مدیریت سرمایه در گردنده شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. پژوهش های حسابداری مالی، دوره ۶، شماره ۱، ۱۵-۲۶.
۲. بولو، قاسم و فلاح بردق، مهدی. (۱۳۹۱). بررسی رابطه محافظه کاری و بازده های غیر عادی کوتاه مدت سهام عرضه های عمومی اولیه با تأکید بر نقش مدل های عدم تقارن اطلاعاتی. مطالعات تجربی حسابداری مالی، ۱۰(۳۹)، ۵۷-۸۲.
۳. توکلی، طلیعه، دارابی، رویا. (۱۳۹۵). بررسی ارتباط اعتماد به نفس کاذب مدیریت بر رابطه کیفیت و اجتناب از مالیات در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. ششمین کنفرانس ملی مدیریت، اقتصاد و حسابداری.
۴. تهرانی، رضا و نوربخش، عسگر. (۱۳۸۲). مدیریت سرمایه گذاری، نشر نگاه دانش، چاپ اول.

۵. جهانشیری، رضا. (۱۳۹۷). بررسی تاثیر بیش اعتمادی مدیر عامل بر بازده غیرعادی شرکت با در نظر گرفتن محدودیت مالی و فرصت رشد شرکت. پایان نامه کارشناسی ارشد حسابرسی. دانشگاه بین المللی امام رضا (ع). دانشکده مدیریت و حسابداری.
۶. خوش طینت، محسن و نادی قمی، ولی الله. (۱۳۸۸). چارچوب رابطه رفتار اطمینان بیش از حد سرمایه گذاران با بازده سهام. فصلنامه مطالعات تجربی حسابداری مالی، ۷(۲۵)، ۵۳-۸۵.
۷. داودی، معصومه. (۱۳۹۷). بررسی تأثیر محافظه کاری حسابداری بر رابطه بین اعتماد به نفس بیش از حد مدیر عامل و عملکرد مالی. پایان نامه کارشناسی ارشد حسابداری. دانشکده مدیریت و حسابداری، دانشگاه بین المللی امام رضا (ع). چاپ نشده.
۸. داودی، معصومه، غفوریان شاگردی، امیر. (۱۳۹۸). رابطه بین تغییر مدیر عامل با اعتماد به نفس بیش از حد و عملکرد شرکت در شرکت های پذیرفته شده بورس اوراق بهادار تهران، هفدهمین همایش ملی حسابداری ایران، قم، پردیس فارابی دانشگاه تهران.
۹. راعی، رضا. (۱۳۷۷). طراحی مدل سرمایه گذاری مناسب در سبد سهام با استفاده از هوش مصنوعی (شبکه های عصبی). رساله دوره دکتری، دانشگاه تهران، دانشکده مدیریت.
۱۰. شورورزی، محمد رضا و بزرگ خاندوزی، عابدین. (۱۳۸۸). نبود تقارن اطلاعاتی و نقش اطلاعاتی محافظه کاری بررسی دیدگاه های متفاوت در باب محافظه کاری. حسابدار، سال بیست و چهارم، شماره ۲۱۰، صص ۵۶-۶۳.
۱۱. صالحی، مهدی، موسوی شیری، سید محمود و ابراهیمی سویزی، محمد. (۱۳۹۳). محتواه اطلاعاتی سود اعلان شده و پیش بینی شده هر سهم در تبیین بازده غیرعادی سهام. پژوهش های حسابداری مالی و حسابرسی، ۶(۲۱)، ۱۱۷-۱۴۰.
۱۲. عباس زاده، محمد رضا، رستگار مقدم اعتمادی، علی و یگی، بهزاد. (۱۳۹۳). بررسی تأثیر اعتماد بیش از حد مدیریتی بر سیاست تقسیم سود در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. کنفرانس بین المللی حسابداری، اقتصاد و مدیریت مالی.
۱۳. فخاری، حسین و رسولی، شادی. (۱۳۹۲). بررسی اثر محافظه کاری و کیفیت اقلام تعهدی بر کارایی سرمایه گذاری. پژوهش های تجربی حسابداری، ۲(۸)، صص ۸۱-۱۰۰.
۱۴. فروغی، داریوش، امیری، هادی و صدرالدین، ابراهیم. (۱۳۹۷). توضیح بازده غیرعادی مرتبط با ریسک و رشکستگی با استفاده از الگوی دو بتا بر مبنای ریسک نرخ تنزیل و ریسک جریان نقدی. مدیریت دارایی و تأمین مالی.
۱۵. قاسمی، علی، نیک بخت، محمد رضا و ایمانی برندق، محمد. (۱۳۹۴). تأثیر اعتماد به نفس بیش از حد مدیریت بر نوسان بازده غیر متعارف سهام. فصلنامه مطالعات مدیریت و حسابداری، ۱(۱)، ۵۴-۶۴.
۱۶. قالیاف اصل، حسن و ایزدی، محسن. (۱۳۹۳). بررسی رابطه بین ریسک و بازده سهام در بورس اوراق بهادار تهران: اثر شتاب و ریسک نقد شوندگی. دو فصلنامه اقتصاد پولی، مالی (دانش و توسعه ساقی)، ۲۱(۷)، ۸۴-۱۰۴.
۱۷. قربانی، بهزاد، فروغی، داریوش، امیری، هادی و هاشمی، سید عباس. (۱۳۹۲). بررسی کیفیت گزارشگری مالی و نوسان بازده غیر متعارف سهام. دانش مالی تحلیل اوراق بهادار (مطالعات مالی)، ۶(۱۷)، ۴۵-۶۱.
۱۸. کمیته تدوین سازمان حسابرسی. (۱۳۸۵). استانداردهای حسابداری، تهران: سازمان حسابرسی، نشریه ۱۶۰، ص ۶۳۶.
۱۹. لاری دشت بیاض، محمود، قائم مقامی، کامران و حسن زاده کلاچای، محمد تقی. (۱۳۹۵). بررسی تأثیر معیارهای بازده سرمایه گذاری و ارزش افزوده اقتصادی بر بازده سهام شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، دانش و پژوهش حسابداری، ۴۵، ۵۴-۸۴.

۲۰. واعظ، سید علی، کرراهی مقدم، سیروس و الهائی سحر، مهدی. (۱۳۸۹). بررسی عملکرد شرکت و حاکمیت شرکتی از طریق ساختار مالکیت در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. *فصلنامه علمی پژوهشی حسابداری مالی*، ۱۱۴، ۷(۲)، ۱۱۵-۱۳۵.

21. Ahmed, A. & Duellman S. (2013). Managerial overconfidence and accounting conservatism. *Journal of Accounting Research*, 51 (1), 1-30.
22. Baker, M., Ruback, R., and Wurgler, J. (2007). Behavioral Corporate Finance. Handbook of corporate finance: *Empirical corporate finance*, Vol 1, Pp 89-145.
23. Ball, R., Robin, A. and Sadka, G. (2008). "Is Financial Reporting Shaped by Equity Markets or by Debt Markets? An International Study of Timeliness and Conservatism". *Review of Accounting Studies*, 13 (2-3): 168-205.
24. Basu, S. (1997). "The Conservatism Principle and the Asymmetric Timeliness of Earnings". *Journal of Accounting and Economics*, 24 (1): 3-37.
25. Beaver, W. and S. Ryan (2005). "Conditional and unconditional conservatism :concepts and modeling". *Review of Accounting Studies*, Vol. 10, PP. 269-309.
26. Bystrom, H. (2018). Stock Return Expectations in the Credit market. *International Review of Finance Analysis*. Vol 56, 85-92.
27. Campbell, T. C., M. Gallmeyer, S. A. Johnson, J. Rutherford, and B. W. Stanley. (2011). CEO optimism and forced turnover. *Journal of Financial Economics*, 101(3): 695-712.
28. Chae, j., and lee, E-J. (2018). Distribution uncertainty and expected stock returns. *Finance Research Letters*. Vol 25, 55-61.
29. Hsu, C., Novoselov, K., & Wang, R. (2017). Does Accounting Conservatism Mitigate the Shortcomings of CEO Overconfidence?, *The Accounting Review*. 92(6), 77-101.
30. Kahneman, D. and Lovallo, D. (1993). "Timid Choices and Bold Forecasts: A Cognitive Perspective on Risk Taking". *Management Science*, 39 (1): 17- 31.
31. Kramer, L.A and Liao, C.M. (2012). The Cost of False Bravado: Management Overconfidence and its Impact on Analysts' Views. North American Finance Conference.
32. Maditinos, D., Chatzoudes, D., & Tsairidis, C. (2012). The impact of intellectual capital on firms' market value and financial performance. *Journal of Intellectual Capital*, 12, No. 1,pp:132-151.
33. Malmendier, U. and Tate, G. (2008). "Who Makes Acquisitions? CEO Overconfidence and the Market's Reaction". *Journal of Financial Economics*, 89: 20-43.
34. Malmendier, U., and Tate, G. (2005). CEO overconfidence and corporate investment. *J. Finance*, 60, 2661-2700.
35. Marchica, M. T. & Mura, R. (2010). Financial flexibility, investment ability, and firm value: Evidence from firms with spare debt capacity. *Financial Management*, pp:1339-1368.
36. Payyk, B., and Gores, T. (2007). The effect of accounting conservatism on profit stability. Working paper, DePaul University.
37. Schrand, C. M., and S. L. C. Zechman. (2012). Executive overconfidence and the slippery slope to financial misreporting. *Journal of Accounting and Economics*, 53 (1–2), 311–329.
38. Skala, D. (2008). Overconfidence in psychology and finance - an interdisciplinary literature review. Bank i Kredyt. Pp 33-50.
39. Tomak, S. (2013). The Impact of Overconfidence on Capital Structure in Turkey. *International Journal of Economics and Financial Issues*, 3: 512-518.
40. Watts, R.L. (2003). "Conservatism in accounting, Part I: explanations and implications". *Accounting Horizons*, 17 (3, September), pp 207–221.
41. Zafar, N., Urooj, S.F., & Durrani, T.K. (2008). Interest rate volatility and stock return and volatility. *European journal of economic*, issue 14.

Investigating the impact of accounting conservatism on the relationship between CEO overconfidence and stock return fluctuations & abnormal stock return in companies listed in the Tehran stock exchange

Masoume Davoudi¹

Amir Ghafourian Shagerdi^{2*}

Date of Receipt: 2019/12/13 Date of Issue: 2019/12/14

Abstract

This study Investigating the impact of accounting conservatism on the relationship between CEO overconfidence and stock return fluctuations & abnormal stock return in companies listed in the Tehran stock exchange. This research is objectively, applicable and through the method of collecting and analyzing in the field of descriptive, correlational. The statistic society population of this research includes the firms listed in the tehran stock exchange as 117 companies operating in various industries over the years 2011 to 2017. To measure CEO overconfidence according to the Ahamad and Duelman (2013) use overinvit index that is related to the investement also to measure stock return fluctuations, the standard deviation of real stock returns has been used for the past 5 years, also to measure abnormal stock return usig the difference between the real return on the share and the market return finally to measure the accounting conservatism used Khan and Wats model. The test assumptions of this study are regular multiple regressions with and using the Eviews software version 9. According to the results of the mentioned test assumptions shows that: accounting conservatism had not a significant impact on the relationship between CEO overconfidence and stock return fluctuations but accounting conservatism had a negative and significant impact on the relationship between CEO overconfidence and abnormal stock return.

Keyword

Accounting conservatism, CEO overconfidence, Stock returns fluctuations, Abnormal stock return, Tehran stock exchange.

1. M.A. in Accounting, Faculty of Management and Accounting, Department of Accounting, Imam Reza international university, Mashhad, Iran (m.davoudi100@gmail.com).

2. Assistant Professor, Faculty of Management and Accounting, Department of Accounting, Imam Reza international university, Mashhad, Iran (*Corresponding Author: ghafourian@imamreza.ac.ir).